

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายศิริ.กิตติศักดิ์

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๖/๓ หมู่ที่ ๖ ตำบลทุ่งมะพร้าว อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ๘๒๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘๑-๙๕๘๐๙๑๓ Facebook นายศิริ.กิตติศักดิ์ Line ID ๐๘๑๙๕๘๐๙๑๓

เกิด พ.ศ. ๒๕๔๙.....ปัจจุบันอายุ ๖๙ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา มศ.๓

สถาบันการศึกษา โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต

คณะ/สาขาวิชา -

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ กิจกรรมการแปรรูปน้ำมัน

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๗๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

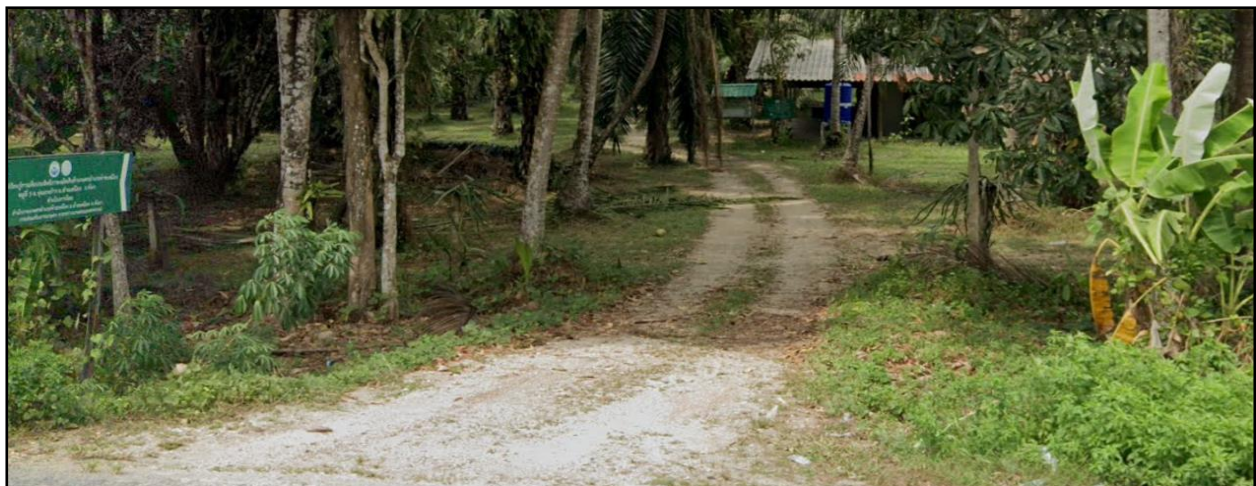
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ปาล์มน้ำมัน

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๒.๑ แปลงเรียนรู้การจัดการสวนปาล์มน้ำมันอย่างเหมาะสม

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๖ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ๓.๑ ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยหมักจากทางปาล์มน้ำมัน
- ๓.๒ ฐานเรียนรู้การเลี้ยงผึ้งโพรงเป็นอาชีพเสริมในสวนปาล์มน้ำมัน
- ๓.๓ ฐานเรียนรู้การจัดการระบบน้ำในสวนปาล์มน้ำมัน
- ๓.๔ ฐานเรียนรู้การปลูกพริกไทยแซมในสวนปาล์มน้ำมัน
- ๓.๕ ฐานเรียนรู้การปลูกแก้วมังกร
- ๓.๖ ฐานเรียนรู้การปลูกผักกาดแคร์

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย
 - ๑) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินในสวนปาล์มน้ำมัน
 - ๒) การจัดการโรคและแมลงในสวนปาล์มน้ำมัน
- ๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย
 - ๑) การดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน
 - ๒) การผลิตปุ๋ยหมักจากทางปาล์มน้ำมัน
 - ๓) การเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันอย่างมีคุณภาพ
 - ๔) การจัดการระบบน้ำในสวนปาล์มน้ำมัน
- ๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย
 - ๑) การปลูกพริกไทยแซมในสวนปาล์มน้ำมัน
 - ๒) การปลูกผักกาดแคร์
 - ๓) การเลี้ยงผึ้งโพรงเป็นอาชีพเสริมในสวนปาล์มน้ำมัน
 - ๔) การปลูกแก้วมังกรในสวนปาล์มน้ำมัน
- ๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)
 - ๑) หลักสูตรการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เป็นกระบวนการสำคัญที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญที่สุดในการผลิตปาล์มน้ำมัน เนื่องจากการออกดอกและการให้ผลผลิตของปาล์มน้ำมันพันธุ์การค้าที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์ให้ตอบสนองต่อปริมาณปุ๋ยอย่างเต็มที่ จึงเป็นเหตุผลที่สำคัญในการที่เกษตรกรต้องเรียนรู้และเข้าใจถึงการใช้ปุ๋ยอย่างถูกต้อง หากเกษตรกรมีความเข้าใจและตระหนักถึงหลักการการใช้ปุ๋ยได้เป็นอย่างดี เกษตรกรจะสามารถลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และบริหารจัดการสวนปาล์มน้ำมันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการเรียนรู้ เริ่มจากเกษตรกรที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ภายในศูนย์ มีการบรรยายประกอบกับการนำเสนออินโฟกราฟฟิกส์ที่เกี่ยวข้อง เช่น ลักษณะชุดดิน ลักษณะพื้นที่ ปริมาณน้ำฝน สภาพอากาศ พันธุ์ปาล์มอายุปาล์ม และข้อมูลพื้นฐานอื่น ๆ เพื่อเป็นตัวเปรียบเทียบกับสวนของเกษตรกร จากนั้น แนะนำวิธีการจัดการตั้งแต่เริ่มปลูก การจัดการระหว่างปลูก จนเก็บเกี่ยวผลผลิต พร้อมแนะนำให้เกษตรกรเก็บตัวอย่างดินเพื่อส่งตรวจวิเคราะห์ดินที่สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด เมื่อได้ค่าวิเคราะห์และจึงนำมาเทียบกับอายุของต้นปาล์ม เพื่อหาความต้องการปุ๋ยของต้นปาล์มตามช่วงอายุ เติบโตในสวนที่ขาด ลดในส่วนที่เกิน ปรับปรุงดินให้อยู่ในสภาพที่ดี และให้

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน โดยผ่านกระบวนการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ของอำเภอท้ายเหมือง โดยมีการหยิบยกเรื่องแผนการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอมาพูดคุยและสอบถามรายละเอียดของปัญหาในการดำเนินการ สรุปภาพรวมในการดำเนินการ และชี้แจงแนวทางการดำเนินงานภายใต้กรอบของแผนพัฒนาด้านการเกษตรของอำเภอ เนื่องจาก ศพก. เป็นผู้มีบทบาทในการช่วยสำนักงานเกษตรอำเภอในการให้บริการที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร เมื่อให้การบริการด้านการเกษตรแล้ว จึงนำปัญหาที่เกิดขึ้น ข้อมูล และปัญหาเชิงลึกของพื้นที่ที่มานำเสนอในเวทีการประชุม ผ่านการพูดคุย มีการเสนอโครงการ ความต้องการในการพัฒนา ตลอดจนแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรในพื้นที่ เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจ เป็นข้อมูลเชิงพื้นที่ ในการปรับปรุงแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ และรวบรวมส่งไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาด้านการเกษตรระดับจังหวัดต่อไป

แผนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. จัดทำขึ้นหลังจากสำนักงานเกษตรอำเภอได้รับคู่มือดำเนินงานประจำปี เมื่อทราบถึงกิจกรรมที่จะดำเนินการภายในปีงบประมาณนั้นแล้ว จะนำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ เพื่อชี้แจงแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง และจัดการประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ เพื่อนำเข้าระเบียบวาระแจ้งเพื่อทราบและพิจารณาแนวทางการดำเนินงานของทั้ง ศพก. หลัก และ ศพก. เครือข่าย จากนั้นจึงนำมาข้อมูลมาใส่ในแผนขับเคลื่อนงาน

[illegible]

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แต่เดิม การทำการเกษตรไม่ว่าจะเป็นยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง หรือพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ เกษตรกรมักจะอาศัย ฝน พายุ และอากาศ เป็นปัจจัยในการเจริญเติบโตของพืช เรียกว่า ปล่อยตามธรรมชาติ แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปนานขึ้น การใช้พื้นที่เดิมประกอบการเกษตรแบบเดิม สิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา คือ ดิน ดินเป็นขึ้นส่วนสำคัญในการเจริญเติบโตของพืช หากดินไม่ดี ปลูกอะไรก็ไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ตัวเกษตรกรต้นแบบจึงให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการดิน หากดินมีความพร้อมก็จะสามารถทำให้พืชที่ปลูกเจริญเติบโตได้ดี ในทางกลับกัน หากเราไม่เริ่มดูแลดินตั้งแต่ต้น พืชที่ปลูกจะเจริญเติบโตได้ไม่เหมาะสม เมื่อตัวเกษตรกรต้นแบบเล็งเห็นถึงความสำคัญของดินแล้ว จึงศึกษาหาความรู้และพัฒนาดินในพื้นที่แปลงเรียนรู้ให้มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะสมกับพืชที่ปลูก เหมาะสมกับช่วงอายุของพืช หมั่นตรวจสอบคุณสมบัติของดิน เพื่อให้มีความพร้อมในการใช้งานของต้นพืชอยู่เสมอ

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาที่พบเจอบ่อยที่สุด คือ เราไม่ทราบว่าการปลูกพืชที่เราปลูกเกิดปัญหาจากอะไร ปัญหาที่เกิดขึ้นจะแสดงหรือไม่แสดงอาการที่ชัดเจน เช่น อาการต้นปาล์มในช่วงปีแรกที่ลงปลูกเกิดอาการใบเหลือง มักจะมีปัจจัยหรือสาเหตุที่ก่อให้เกิดอาการได้หลากหลาย เช่น ขาดน้ำ น้ำขัง ดินเป็นกรด ขาดธาตุอาหาร พันธุ์ไม่ดี เป็นโรคเกี่ยวกับราก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดอาการใบเหลืองได้ทั้งสิ้น หากเรามีการบริหารจัดการสวนที่ดี รู้สภาพพื้นที่ ตรวจสอบสภาพดิน เราจะตัดปัจจัยที่ก่อให้เกิดอาการดังกล่าวได้ในเวลาที่แคบลง ยิ่งรู้ปัญหาได้เร็วยิ่งขึ้น ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาก่อนที่ต้นปาล์มน้ำมันในแปลงจะเสียหายอย่างถาวรได้ ดังนั้น เกษตรกรต้องมีความรู้และเข้าใจในกระบวนการทำงานของต้นพืช เข้าใจในสภาพพื้นที่ปลูก และเข้าถึงข้อมูลในแปลงปลูกได้ เมื่อทราบข้อมูลข้างต้นแล้ว จึงจะสามารถประเมินอาการที่เกิดขึ้นในแปลงแล้วแก้ไขได้อย่างทันท่วงที

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

ก) ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยหมักจากทางปาล์มน้ำมัน

เป็นการนำนวัตกรรมการผลิตปุ๋ยหมักแบบไม่กลับกอง สูตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มาปรับใช้ในสวนปาล์มน้ำมัน โดยการเลือกพื้นที่บริเวณที่เป็นศาลาเรียนรู้มาทำกองปุ๋ยหมัก เมื่อตากแต่งทางปาล์มในสวนแล้ว

เกษตรกรต้นแบบจะนำทางปาล์มบางส่วนมาสับย่อยเป็นชิ้นเล็ก ๆ ผสมในกองปุ๋ยหมักที่เตรียมไว้ เพื่อเร่งกระบวนการย่อยสลายให้ได้เป็นปุ๋ยอินทรีย์ ใช้ในการเพิ่มธาตุอาหารและปรับปรุงโครงสร้างดิน

ข) ฐานเรียนรู้การจัดการระบบน้ำในสวนปาล์มน้ำมัน

เป็นการนำค่าความต้องการน้ำของปาล์มน้ำมันในแต่ละช่วงอายุมาปรับใช้ โดยเกษตรกรต้นแบบจะเลือกให้น้ำแก่ต้นปาล์มน้ำมันในช่วงหน้าแล้ง ตั้งแต่เดือน ก.พ. - พ.ค. ของทุกปี โดยอ้างอิงจากจำนวนวันฝนตกในฤดูกาลผลิตนั้น ทั้งนี้ หากให้น้ำมากหรือน้อยจนเกินไปจะเกิดผลเสียต่อต้นปาล์มน้ำมันได้

ค) ฐานเรียนรู้การปลูกผักยกแคร่

สวนปาล์มน้ำมัน เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าการปลูกพืชร่วมหรือพืชแซมเป็นไปได้ยาก เนื่องจากแผ่ขยายของรากปาล์มน้ำมันจะเต็มพื้นที่เมื่ออายุของปาล์มประมาณ ๕ ปี ดังนั้น การสร้างรายได้เสริมในสวนปาล์มน้ำมันด้วยการนำนวัตกรรมการปลูกผักแบบยกแคร่ จะสามารถเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ ยังเป็นผลดีทั้งทางด้านการจัดการวัชพืชและช่วยให้เกษตรกรสามารถทำงานได้ง่ายขึ้นด้วย

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

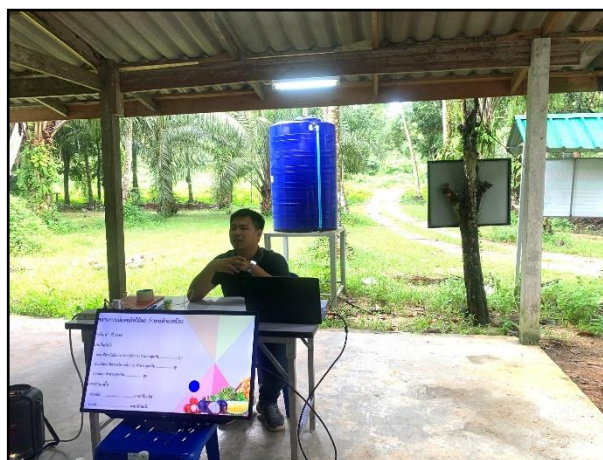
ก) การให้น้ำในสวนปาล์มน้ำมัน

อาศัยการตรวจสอบจำนวนวันฝนตกอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงหน้าแล้ง ตั้งแต่เดือน ก.พ. - พ.ค. ของทุกปี โดยคำนึงถึงความต้องการน้ำต่อต้นของปาล์มน้ำมันในช่วงอายุ ๑๕ - ๑๘ ปี แต่หากในพื้นที่มีปริมาณน้ำน้อย จะให้น้ำโดยการลากสายไปทีละร่อง ในแปลงเรียนรู้นี้จะไม่ให้น้ำเป็นรายต้น แต่จะปรับโดยการให้น้ำไปทีละร่อง ใช้สายใหญ่แล้วเจาะรูตามระยะห่างของต้นปาล์มเพื่อประหยัดต้นทุน การให้น้ำระบบนี้ ใช้ต้นทุนน้อยแต่เห็นผลใกล้เคียงกับการให้น้ำรายต้นเช่นกัน

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ก) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เริ่มต้นด้วยการเก็บตัวอย่างดินจากแปลงปลูก โดยแบ่งเป็นพื้นที่ระหว่างต้นปาล์มน้ำมัน จำนวน ๑๒ จุด ในพื้นที่ ไร่ โดยเก็บตัวอย่างตามคำแนะนำของกรมพัฒนาที่ดิน เมื่อได้ส่งดินตรวจแล้ว นำค่าการวิเคราะห์ที่ได้มาแปรผล โดยผลที่สำคัญได้แก่ ปริมาณ N P K สที่เป็นประโยชน์ในดิน ค่า pH ของดิน ปริมาณความต้องการปูนของดิน ค่าเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการใช้อาหารของพืช หากดินขาดธาตุอาหารจะมีการผสมปุ๋ยตามคำแนะนำ โดยใช้แม่ปุ๋ยที่จัดซื้อไว้แล้ว ผสมแล้วนำไปใช้ในแปลงดังกล่าว หากดินเป็นกรด จะปรับด้วยปูนโดโลไมท์ หรือขาดธาตุอาหารรองก็จะเติมไปพร้อมกับปุ๋ยผสมเอง

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๔ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ปาล์มน้ำมัน	พื้นที่ปลูกจำนวน ๒๐ - ๐ - ๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๒) ผักเหลียง	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ - ๐ - ๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๓) พริกไทย (ซีลอน)	พื้นที่ปลูกจำนวน ๐ - ๒ - ๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๔) แก้วมังกร	พื้นที่ปลูกจำนวน ๐ - ๒ - ๐ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด - ชนิด

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด - ชนิด

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) ฟุ้งโพรง จำนวน ๑๕ ไร่

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ปาล์มน้ำมัน มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๔ - ๗ - ๓๕	เป็นเงิน ๒,๔๐๐.- บาท/ไร่
๑.๒) สารป้องกันกำจัดวัชพืช	เป็นเงิน ๕๐๐.- บาท/ไร่
๑.๓) ธาตุอาหารรอง	เป็นเงิน ๔๐๐.- บาท/ไร่
๑.๔) ค่าแรงงาน	เป็นเงิน ๒,๐๐๐.- บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต	๕,๓๐๐.- บาท/ไร่
รายได้	๒๒,๕๐๐.- บาท/ไร่

รายได้คิดจากผลผลิต ๔,๕๐๐ กิโลกรัม/ไร่/ปี ราคาขายเฉลี่ย ๕.- บาท/กิโลกรัม

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ...

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ผักเหลียง

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ...๕๐๐.- บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ปาล์มน้ำมัน

เฉลี่ยรายได้เดือนละ...๒๐,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ น้ำฟุ้งโพรง

เฉลี่ยรายได้ปีละ...๘,๐๐๐.- บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

การปลูกปาล์มน้ำมัน เป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้ตัวเกษตรกรต้นแบบสามารถเลี้ยงชีพได้ เมื่อศึกษาความรู้และวิธีการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันหลากหลายประเภทจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพในพื้นที่ปลูกนี้ให้มีผลสำเร็จเพิ่มมากขึ้น ทั้งปริมาณผลผลิตต่อหน่วย ประเภทของผลผลิต คุณภาพของผลผลิต ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เมื่อตนเองประสบความสำเร็จและนำไปถ่ายทอดแก่เพื่อน ๆ ใกล้เคียงได้ลองนำเอาองค์ความรู้ไปปฏิบัติตาม สิ่งที่เกิดขึ้นคือการได้ลงทำจริง เห็นผลจริงและกระจายความรู้ดังกล่าวออกไปในวงกว้างขึ้นจากปากต่อปากสามารถพัฒนาได้ทั้งตนเองและชุมชน ตลอดจนเป็นแหล่งให้เกษตรกรในชุมชนได้มาใช้สถานที่เป็นที่ร่วมกันทำกิจกรรม เป็นแหล่งทดลองนวัตกรรม และเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้วิชาการสู่ชุมชนได้อย่างดี

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑) ลดการใช้สารเคมีในภาคการเกษตร ด้วยการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันและกำจัดโรคพืช เช่น การใช้เมดโปรโตชีวกำจัดหนูในสวน การใช้แมลงตัวห้ำตัวเบียนกำจัดด้วงแรดและหนอนหิวดำ การใช้การเกษตรกรรมกำจัดวัชพืช เป็นต้น

๒) การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า เป็นการใช้น้ำให้เหมาะสมกับช่วงการเจริญเติบโตของพืช การสร้างกองทางปาล์มเพื่อเก็บรักษาความชื้นของดินในช่วงหน้าแล้ง

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.) Zero west

๑) การลดการเผาและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เป็นการใช้เศษซากจากทางปาล์มและทะลายปาล์มเปล่าของปาล์มน้ำมันมาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์

๒) เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ ด้วยการเลี้ยงผึ้งโพรง ช่วยในการผสมเกสรปาล์มน้ำมัน และยังสร้างเป็นรายได้เสริมจากการขายน้ำผึ้งในสวนปาล์มน้ำมันได้อีกทาง

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ในพื้นที่อำเภอท้ายเหมือง ลักษณะการประกอบอาชีพด้านการเกษตรมากกว่าร้อยละ ๖๐ ของพื้นที่ทั้งหมดที่ใช้ประโยชน์ได้ มีครัวเรือนเกษตรมากกว่า ๖,๐๐๐ ครัวเรือน มีลักษณะพื้นที่ทั่วไปเป็นที่ราบเชิงเขา และพื้นที่ภูเขา มีพื้นที่ปลูกยางพารากว่า ๔๐,๐๐๐ ไร่ และปาล์มน้ำมันกว่า ๕๐,๐๐๐ ไร่ สภาพดินปลูกแบ่งออกเป็นพื้นที่ดินเชิงเขาซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์สูง เป็นพื้นที่เหมาะสมสำหรับปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้เศรษฐกิจ ที่ดินภูเขา เป็นที่ได้รับจัดสรรจากนิคมหรือที่ทำการเกษตรดั้งเดิม ส่วนใหญ่แล้วจะปลูกยางพาราเป็นหลักเพราะสามารถจัดการสวนได้ง่ายกว่า และพื้นที่เหมืองเก่า ที่ไม่มีความเหมาะสมต่อการปลูก ต้องอาศัยกระบวนการปรับปรุงบำรุงดินและพื้นที่ก่อนจะทำการปลูกพืช ทั้งนี้ ตัวเกษตรกรต้นแบบสามารถเข้าใจถึงสภาพพื้นที่ สภาพอากาศ และความเหมาะสม ตลอดจนสามารถถ่ายทอดความรู้และเป็นที่ปรึกษาให้กับเกษตรกรในพื้นที่ได้

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอท้ายเหมือง ถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางของทุกตำบล จึงมีความเหมาะสมที่จะใช้ในการจัดประชุม จัดการอบรม และศึกษาดูงาน โดยในปี ๒๕๖๘ มีการใช้ประโยชน์ในการเป็นสถานที่จัดกิจกรรมอบรม ประชุม และศึกษาดูงานหลายครั้ง และมีเกษตรกรต้นแบบให้ความรู้ในหัวข้อที่เกี่ยวกับปาล์มน้ำมัน การจัดการสวนปาล์ม และการปลูกพืชร่วม พืชแซมในสวนปาล์มน้ำมัน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรแห่งนี้ มีบริการให้คำปรึกษา และประสานงานกับสำนักงานเกษตรอำเภอเพื่อรับเรื่องปัญหาด้านการเกษตร ในปี ๒๕๖๘ นี้ มีการรับแจ้งเกี่ยวกับปัญหาเรื่องเชื้อรารากเน่าโคนเน่าในทุเรียน โรคใบร่วงยางพาราชนิดใหม่ โรคปาล์มใบจุด โดยเกษตรกรต้นแบบได้ประสานงานกับสำนักงานเกษตรเพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลและถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตสารชีวภัณฑ์พร้อมใช้ เพื่อแก้ปัญหาโรคในต้นพืช ตลอดจนให้บริการตรวจวิเคราะห์ดินด้วยชุดตรวจดินอย่างง่ายด้วย

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้ มีพื้นที่สำหรับติดประกาศข่าวสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จากกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายในศูนย์มีแผนผังองค์ความรู้ มีสื่อความรู้จากสำนักงานเกษตรอำเภอท้ายเหมือง สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดพังงา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นจุดบริการความรู้ให้แก่เกษตรกรได้เข้ามาศึกษา

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การขยายผลสู่การปฏิบัติ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เป็นศูนย์เรียนรู้ที่บูรณาการกับแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมันหมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งมะพร้าว ดำเนินการตามแนวทาง แปลงใหญ่ผลิต ศพก. คิดพัฒนาโดยใช้แปลงเรียนรู้ ศพก. เป็นฐานการเรียนรู้และทดลองนวัตกรรมเกี่ยวกับปาล์มน้ำมัน นำความรู้ไปถ่ายทอดสู่สมาชิกแปลงใหญ่ และให้สมาชิกที่ประสบความสำเร็จไปถ่ายทอดต่อสู่ชุมชนของตนเอง เมื่อเกษตรกรนำองค์ความรู้ที่ได้จาก ศพก. ไปดัดแปลงปฏิบัติในแปลงตนเอง ผลลัพธ์ที่ได้ คือ เกษตรกรสามารถลดต้นทุนด้านปุ๋ยเคมี มีผลผลิตเพิ่มขึ้น และตระหนักถึงการจัดการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันคุณภาพ ส่งผลให้รายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

นายศิริ กิตติกส์ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมงานด้านการเกษตร เช่น เป็นตัวแทนในการนัดประชุม ช่วยเหลือคนในพื้นที่เกี่ยวกับการประสานงานกับสำนักงานเกษตรอำเภอและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เข้ามาสนับสนุนหรือออกหน่วยให้บริการในพื้นที่ ตลอดจน เป็นผู้ที่ย่อยแนะนำกระบวนการในการขึ้นทะเบียน เป็นวิทยากรในการบริหารจัดการสวนปาล์มน้ำมัน อนุเคราะห์สถานที่ จัดหาอุปกรณ์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาพัฒนาฐานเรียนรู้ นอกเหนือจากที่รัฐมีงบประมาณสนับสนุน

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

การเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์ ศพก. อำเภอท้ายเหมือง ถือเป็นตำแหน่งที่มาพร้อมกับหน้าที่ในการเป็นตัวช่วยให้แก่เกษตรกรและสมาชิกเครือข่าย ในการปฏิบัติ การให้ความช่วยเหลือ การเป็นจิตอาสา และเป็นตัวแทนของเกษตรกรในการประสานงานและเชื่อมโยงกับภาครัฐ มีบทบาทในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของ ศพก. ในระดับอำเภอให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบาย เป็นพี่เลี้ยง เป็นที่ปรึกษา เป็นผู้ประสานงาน เป็นผู้สนองนโยบายรัฐสู่การปฏิบัติจริง ให้เกษตรกรในพื้นที่ได้เห็นถึงความสำคัญและนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เป็นชื่อศูนย์ที่มีความหมายชัดเจน คือ การเพิ่มขึ้นของสินค้าเกษตรนั้น ๆ ตัวเกษตรกรต้นแบบ เป็นผู้ประกอบกิจกรรมด้านการเกษตร โดยเฉพาะด้านปาล์มน้ำมัน เป็นผู้นำในการเสริมระบบน้ำในแปลงปาล์มเจ้าแรกในพื้นที่ เมื่อทำมาไ้ระยะหนึ่งแล้วเห็นว่าการจัดการสวนในแนวทางของตนนั้น สามารถผลิตปาล์มน้ำมันได้คุณภาพดี จึงสนใจที่จะส่งต่อกระบวนการจัดการ และเผยแพร่วิธีการปฏิบัติสู่คนในชุมชน จนปัจจุบัน ตัวเกษตรกรต้นแบบ ได้รับการยอมรับเป็นปราชญ์ชุมชน

ด้านการผลิตปาล์มน้ำมันและเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับจังหวัด ปัจจุบัน ศพก. อำเภอท้ายเหมือง ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงาน และจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรต่อเนื่อง

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นายศิริ กิตติศักดิ์ เป็นอดีตกำนันตำบลทุ่งมะพร้าว เมื่อเกษียณอายุแล้วจึงผันตัวมาเป็นเกษตรกร ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอท้ายเหมือง คณะกรรมการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรประจำตำบลทุ่งมะพร้าว ประธานแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมัน หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งมะพร้าว และคณะกรรมการหมู่บ้านหมู่ที่ ๖ บ้านอินทนิล ตำบลทุ่งมะพร้าว และคณะกรรมการสถานศึกษาในตำบลทุ่งมะพร้าว

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายศิริ กิตติศักดิ์ เป็นเกษตรกรผู้ให้ภายในชุมชน ทั้งงานราษฎร์และงานราชการ เป็นที่ปรึกษางานต่าง ๆ เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ แรงงาน สถานที่ ตลอดจนสนับสนุนงานการดำเนินงานของทุกหน่วยงานที่เข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

กล้าที่จะลงมือทำในสิ่งที่คนอื่นไม่ทำ หากกล่าวง่าย ๆ คือ เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง กล้าที่จะเปลี่ยนสู่การเกษตรในมิติที่ดีกว่า โดยอาศัยการประยุกต์ใช้หลักวิชาการ หลักการ และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อหาวิธีการที่ง่ายที่สุด ดำเนินการน้อยที่สุด โดยที่ยังได้ผลเทียบเท่าหรือไม่น้อยกว่าวิธีการหลัก คำนึงถึงว่าหากมีการขยายผลออกไปสู่ชุมชน เกษตรกรที่สนใจจะสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยไม่ต้องลงทุนสูง แต่ก็เกิดผลสำเร็จได้เช่นกัน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- ๑.๑ นางสาวบุญญพัฒน์ รางวงศ์ เกษตรอำเภอย้ายเหมือง
- ๑.๒ นางสาวจริยา สุวรรณรัตน์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- ๑.๓ นายณัฐวิทย์ ญาณพิสิฐกุล นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- ๑.๔ นางมลติชา ช่วยขาว นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
- ๑.๕ นายฮาบิลลาห์ จะปะเกีย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๒.๑ การเยี่ยมเยียน การเยี่ยมเยียนตัวเกษตรกรต้นแบบเพื่อสอบถามข้อมูลและขั้นตอนการดำเนินงาน พร้อมทั้ง ลงพื้นที่ศูนย์ ศพก. เพื่อมองเห็นภาพและกิจกรรมพร้อมทั้งรายละเอียดในการดำเนินการ

๒.๒ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

๒.๓ การสรุปผล

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

การถอดบทเรียน เป็นการกลั่นกรองความคิด เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่าผลสำเร็จของศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ดำเนินการอะไร ที่ไหน อย่างไร ได้ผลสำเร็จอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและเป็นการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น จากการดำเนินการถอดบทเรียน ปัญหาหลัก คือ ช่วงเวลาในการลงพื้นที่อาจไม่สอดคล้องกับการเก็บข้อมูลบางอย่าง อาจได้ประมาณการต้นทุนที่คลาดเคลื่อนไปบ้าง

ภาคผนวก

แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก.

แผนผังเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอท้ายเหมือง

